

[P. N. Petersen (Røje).]

Lærere, der er loyale over for Herbergstaten, gør Gængæld. Der er ingen Grund til at frygte en saadan Kulturkamp, naar blot den finder Sted under lige Vilkaar.

Lovforslagets § 5, der vedrører de særlige Regler for Privatskolerne, kan jeg gaa med til under en Overgangsordning som den, der her foreslaas, men jeg vilde være meget betænkelig ved saadanne Bestemmelser under en varig Ordning, og jeg er spændt paa, hvordan de vil virke i Overgangstiden. Indtil videre maa jeg fastholde den Opfattelse, at alt, hvad der kan tendere i Retning af Tvang over for det tyske Mindretals Kulturliv, maa undgaas, for saa vidt det kan forenes med den danske Stats Interesser. Grænselandets Historie viser med blændende Klarhed, hvad Tvang i det hele taget kan føre til, det gælder baade Syd og Nord for den nuværende Grænse. Syd for denne Grænse tænker jeg navnlig paa Sprogreskripterne fra 1851 og 1852, Forbudet mod „Kölnische Zeitung“ i Slesvig o. s. v., men navnlig paa Sprogreskripterne fra 1851, der vedrørte Kirkens og Skolens Forhold. De havde til Hensigt at støtte Danskheden over for den fremtrængende Tyskhed, og jeg skal ikke benægte, at de havde gavnlige Virkninger i de Sogne, der ligger i den nordlige Del af Mellemslesvig, men den danske Regering havde begaaet den Fejl, at de skulde omfatte et Omraade, der gik alt for langt imod Syd, saa vidt jeg ved drejede det sig om ikke mindre end 47 Sogne. Og i disse sydlige Sogne virkede de nøjagtig modsat Hensigten, fordi de virkede som Tvang. Selv om der var dansk Hjemmesprog, var der tysk Kirkesprog og Skolesprog. Derfor blev Tysk af mange opfattet som et helligt Sprog. Dansk blev betragtet som et Bondesprog, medens Tysk var de Dannedes Tale, og denne Opfattelse blev paa det mest skamløse udnyttet i politisk Henseende og af de slesvig-holstenske Storbønder. Det var i Virkeligheden den danske Regering, der med disse Reskripter udryddede den sidste Rest af Danskhed i Sydslesvig. I Nord-slesvig begik Kejsertidens Tyskland set ud fra et tysk Synspunkt den samme Fejl ved at tvinge tysk Sprog ind i Kirke og Skole, hvortil kom Köller-Politikken og Landraadernes Virksomhed. Alt dette bevirkede kun, at den danske Befolkning i Nord-slesvig i folkelig og kulturel Henseende ligefrem blev sammensvejsset med Befolkningen i det gamle Land, hvad vi her i Danmark kun kan være taknemmelige for.

Se, disse ubestridelige Kendsgerninger bør tjene som en alvorlig Advarsel til dem, der nu føler sig fristet til at anvende Tvang over for tysk Kulturliv. Hvis man nu fra dansk Side atter griber fejl over for de Spørgsmaal, som det danske Folk her er stillet over for, kan det let komme til at gaa ud over de Slægtled, der følger efter os, og det bliver et Ansvar, der ikke bliver let at bære. Jeg vil altsaa anbefale det foreliggende Forslag om en Overgangsordning, og jeg haaber, at der maa blive rimelig Tid til at overveje den endelige Ordning af disse for Danmark livsvigtige Forhold.

Undervisningsministeren (Hartling):

Jeg vil gerne takke de ærede Ordførere for den Velvilje, hvormed de har modtaget dette Forslag til en midlertidig Lov. Jeg kan naturligvis i og for sig dele Beklagelsen over, at det er kommet saa sent frem, men det er at græde over spildt Mælk, og jeg kan i hvert Fald ikke have noget Ansvar derfor.

Den ærede socialdemokratiske Ordfører Hr. Alfred Kristensen henstillede, at de tyske Skoler, der er opført for danske Penge, ikke aabnes, før det økonomiske Mellemværende med den danske Stat var afgjort. Det er jo det ærede Medlem bekendt, at en Undersøgelse nu foretages af Kammeradvokaten, der formentlig vil anlægge Sag paa den danske Stats Vegne, hvis det bliver nødvendigt, for overalt, hvor disse Skoler viser sig at være bygget for danske Midler, eller i det Omfang, de er det, at faa dem overført til dansk Ejendom. Hvorvidt disse Skoler ikke vil kunne bruges til Undervisning, er et andet Spørgsmaal, som jeg næppe kan besvare her i Dag.

Dernæst bad det ærede Medlem om, at Ministeriet i god Tid vilde meddele Offentligheden Principperne for den endelige Ordning. Hertil vil jeg gerne sige, at nu sidder der jo en Kommission og overvejer disse Spørgsmaal, og naar den engang, forhaabentlig inden alt for længe, afgiver sin Betænkning, maa det Lovforslag, der grunder sig paa denne Betænkning, jo føres op i den høje Rigsdag, i Folketing og Lands-ting; men naar det er Tilfældet, ved jeg ikke rigtig, om det vil være klogt fra Ministeriets Side at udsende en Meddelelse om, at saadan og saadan har man tænkt sig Principperne for den endelige Ordning.

Endelig vil jeg, hvis jeg kan, berolige det ærede Medlem med Hensyn til Tilsynsmyndighederne. Jeg maa opfatte det saadan — og det tror jeg er den almindelige Opfattelse —, at de tysksprogede Kommune-